הלכה · משנה תורה · מפרשים · שורשי הים · ספר קורבנות

שורשי הים על משנה תורה, הלכות קרבן פסח

רבי יצחק מאיו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שורשי הים על משנה תורה, הלכות קרבן פסח

רבי יצחק מאיו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שורשי-הים-על-משנה-תורה-הלכות-קרבן-פסח/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
הלכה ה 5
הלכה יד 10
פרק ב 13
הלכה א 13
הלכה ד 15
פרק ד 17
הלכה ד 17
הלכה ח 21
פרק ה 23
הלכה ב 23

פרק א

הלכה ג

אף בשעת היתר הבמות כו'. ועיין במ"ש בזה הרמ"ל ועיין בספר נשמת חיים למרן מלכא מהרח"א דצ"א ע"ב יע"ש.

הלכה ד

שורש פסח נשחט אחר תמיד של בין הערביים שחיטת **הפסח אחר חצות וכו' ואין שוחטין אותו אלא אחר תמיד של בין הערביי' כו'**. הנה התוספות בפרק א"ל הממונה דכ"ט ע"א ד"ה אלא כו' שם בסוף הדיבור נסתפקו אי פסח שני זימניה בתר תמיד של ב"הע כמו פסח ראשון ומייתו ראיה דנעשה כן ממה שלא מנו בפרק מי שהיה טמא דצ"ה בדברים שבין א' לב' ושוב דחו זה באומרם דהתם תנא ושייר דהא שייר נמי כרת דאיכא למ"ד חייב כרת על הא' ולא על הב' ומורי הרב מר יהודה ז"ל הק' וז"ל ואיכא למידק טובא בדבריהם דאיך כתבו דשייר כרת דחייב על הא' ולא על הב' שהרי באותה משנה קתני סיפא דשניהם דוחים את השבת וכתב רש"י שם בגמרא ע"ב ד"ה דוחין את השבת דשני כתיב ביה במועדו למ"ד קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני עכ"ל ומאן דסבר דמועדו קאי אב' ס"ל שם בדצ"ג דחייב כרת אף על השני יע"ש והשתא כיון דהאי תנא ס"ל דבמועדו קאי אב' ומשו"ה דוחה את השבת ע"כ דס"ל נמי דחייב כרת אף על הב' ואיך כתבו דשייר כרת ושוב מצאתי להרב שע"ה בהלכות ק"פ פ"ג ה"ט שהק' כן משמו והוא ז"ל תירץ דהתוספות אזלי לשיטתם שכתבו בפרק הוציאו לו דנ"א ע"א ד"ה דוחה את השבת דאפילו מאן דלא דריש במועדו דקאי אב' ס"ל דדוחה שבת מקרא דככל חוקת הפסח יעשו אותו יעש"ב.

ומ"מ עדיין ק' לע"ד שהיה להם לומר דשייר ההיא דקתני בתוספתא הראשון נשחט בג' כיתות ואין הב' נשחט בג' כיתות וכן ביקור ד' ימים דליתיה בב' וכמ"ש התוספות בפסחים דצ"א ע"א ד"ה מה בין ראשון לב' שכתבו וז"ל בתוספתא קתני נמי הראשון נשחט בג' כיתות וכו' והכא תני ושייר דשייר נמי ביקו' ד' ימים דליתיה בב' כדאמרינן בגמרא ובתוספתא דלא קתני ביקור דלא חשיב אלא הנך דנוהגים בפסח לבדו וביקור נוהג נמי בתמיד עכ"ל ולשון התוספתא כך היא אלו דברים שבין א' לב' הא' בג' כיתות וכו' הראשון דוחה את הטומאה ולא הב' הא' חייב עליו כרת והב' אין חייבים עליו כרת דברי רבי ר' נתן אומר אף הב' חייב עליו כרת ור' חנניא ן' עקביה אמר אם עשה את הב' אין חייבים על הא' הא' טעון חגיגה ואין הב' הראשון נוהג כל ז' והב' יום א' עכ"ל

והשתא נראה שהתוספות ז"ל הוקשה להם מרישא דהך תוספתא דקתני הא' נשחט בג' כיתות וכו' וה"ה מכל הנך דקתני שם וא"כ ק' דאמאי הוצרכו לומר דשייר ביקור ד' ימים דהי"ל לומר דשייר כל הנך דתוספתא דקתני שם וכעת צ"ע.

הלכה ה

שורש דין שוחט את הפסח על החמץ השוחט **את הפסח בזמנו והי"ל כזית חמץ ברשותו לוקה שנאמר לא תזבח על חמץ דם זבחי וכו'**. הנה הרב מש"ל עלה ונסתפק אם זרק או הקטיר את הפסח על החמץ אחר שנפסל הקרבן בא' מהדברים הפוסלים את הקרבן אם לוקה על לאו זה דאפשר דלא קפיד קרא אלא בקרבן כשר שלא יעשה אחד מן העבודות על החמץ אבל אם נפסל הקרבן שוב ליכא חייובא ע"כ ומה שיש לעמוד על דבריו אלו עיין למורי הרב בס' שע"ה בפרקין יעש"ב.

אך את זה ראיתי להר' מש"ל שהביא לשון הירוש' דתני חזקיה לא תשחט על חמץ דם זבחי התורה קראו אותו זבח א"ר מנא אילולי דתניתיה חזקיה מצינו דבר פסול וחייבים עליו המחמץ את הפוסלה אית תנויי תני פטור אמר רב חסדא מ"ד חייב כשפיסולו מחמת חימוצו מ"ד פטור כשלא נפסלה מחמת חימוצו ע"כ וביאר הרב כונת הירושלמי דר' חזקיה בא להוכיח דהפסח כשר כששחטו על החמץ ממה שקראו הכתוב זבח ואתא לאפלוגי על ר"ש דקאמר התם דכשר ממה שחייב כרת דזה אינו הכרח ור' מנא ג"כ דחה הכרח ר"ש ואמר דאלמלא ברייתא דר' חזקיה עדיין הייתי אומר שהפסח פסול ואפ"ה חייב הזורק דומיא דמנחה פסולה שנפסלה מחמת עצמה ואפ"ה חייב ותמה ע"ד הירוש' הנז' דמשמע דאלמלא קרא דזבחי או סברא זו שאמר ר"ש מדחייב הזורק הסברא היה נותנת לומר שיהיה הזבח פסול וזה היפך מ"ש ברפ"ה דמנחות ואימא לא תאפה חמץ למיקם עליו בלאו זה בעלמא ותירצו מצה תהיה הכתוב קבעו חובה הרי דאדרבא איצט' קרא לומר דפסול והניחה בצ"ע יע"ש ואני אומר אי כל חיליה דהרב ז"ל הוא מההיא דמנחות ל"ק כלל דאדרבא בתר דגלי לן קרא התם דהמנחה פסולה מקרא יתירה דתהיה היא היא הסברא לומר נמי הכא גבי לא תשחט שהזבח נפסל ולא מסברא בעלמא אלא משום דהוה ילפינן מההיא דמחמץ את המנחה דגלי לן קרא שהמנחה פסולה וכבר הרב בתחילת דבריו כתב ע"ש התוספו' דלמדו מההיא דמנחה למקום אחר ואפשר נמי דהיא היא מאי דקאמר ר' מנא אלמלא דתניתיה חזקיה מצינו דבר פסול שחייבים עליו ומינה הוה ילפינן להך דהכא ולהכי איצטריך קרא דזבחי ומה שיש לעמוד עוד בדברי הרמ"ל הללו עיין למו"ה בס' שע"ה יעש"ב.

וראיתי לו ז"ל שם שהביא דברי הרפ"ח ז"ל ע"ד התוספות דפרק כ"ש וכתב וז"ל וראיתי

להרפ"ח בספר מים חיים שכתב אדברי התוס' הללו וז"ל וליתא דהא קי"ל כרבא פ"ק דתמורה דס"ל כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני אלא ה"ט משו' דקראו זבח כו' יע"ש ולדעתי נראה דלק"מ דהא דאמר רבא כל מקום דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני אלא דוקא בכל התורה אבל בקדשים כיון דקי"ל דבעינן שנה עליו הכתוב לעכב אפילו רבא מודה כו' יע"ש עכ"ל מורי הרב. ולק"ד לעיקר קושית הפ"ח לק"מ והוא ע"פ מ"ש הרב הגדול מהרימ"ט בח"א סימן ס"ט דפ"ד סע"א וע"ב וג' דהאי מילתא דרבא לא איתמר אלא דוקא בכל כי הני מילי דמייתי תלמודא בפ"ק דתמורה וכיוצא שאם היינו אומרי' דמהני נמצאו דברי תורה בטלין שהתורה אמרה לא יחליף והרי החליף וכן לא ימכר ולא יגאל והרי גאל ומכר וכשאנו אומרים דלא מהני ד"ת קיימים משא"כ במידי דאיסורא שכבר נעשה ואין בידינו לתקן האיסור שעשה כגון שעמד בדין לפני הערכאות ש"ג שאף אם אנו אומרים שהדין בטל אין תיקון למה שעוות ועשה בפני הערכאות וכו' ושם האריך עוד להביא ראיו' לדבריו ובסוף דבריו הביא הך ברייתא דתנייא השוחט את הפסח על החמץ כשר ואינו נפסל משום דעבר אמימרא דרחמנא יע"ש והדברים נכונים בטעמם ונימוקם עימם ובהכי ניחא דלא תיקשי לרבא מה שהקשינו מכל מילי דקדשי' דבעינן תרי קראי חד למצוה וחד לעכב ולדברי הרפ"ח והם דברי התוס' בתמורה ק"ט ולא ידעתי איך לא ראה מוהרימ"ט דברי התוס' דתמורה שהם סותרים את דבריו וצ"ע ושוב ראיתי להרפ"ח בה' בכורות פ"ו ד"ה עמד בהך מילתא דאביי ורבא ושקי' וטרי והעלה כדברי מהרימ"ט ובמקום אחר כתבתי עוד בזה וצ"ע.

אם היה ברשות א' מהם או ברשות אחד מבני חבורה שאוכלין פסח זה כו'. וראיתי להתוס' ז"ל בפרק תמיד נשחט דס"ג ע"א ד"ה או לא' מבני חבורה אומר ר"י דלא מחייב בעל החמץ אלא השוחט והזורק דלא תשחט אמר רחמנא ועוד איך יתחייב לר"י הא לאו שאין בו מעשה עכ"ל ולכאורה ק"ק מהא דדרשינן גבי קרא דושחטו אותו כל קהל עדת ישראל ודרשינן וכי כל קהל שוחטין אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו וא"כ ה"נ אף ע"ג דכתיב לא תשחט אפשר דאף בני חבורה בכלל כיון דהשוחט הוא שלוחן הו"ל אינהו גופייהו ממש וא"כ איך הכריח ר"י מדכתיב לא תשחט דלא מחייבו בני החבורה י"ל דר"י דקדק מדכתיב לא תשחט לשון יחיד ואי קרא קאי אבני חבורה הו"ל למימר לא תשחטו כדכתיב ושחטו אותו אבל ק"ק דאימא דבני החבורה נפקא מהיקשא דלא תשחט ולא ילין כדנפ"ל אזהרה למקטיר דלקי לרב פפא כדאמרינן שם בסוגייא דלקמן והנה רש"י לא קאי בשיטת ר"י הלזו אלא ס"ל דאף בני חבורה עוברים בלא תשחט על חמץ שכתב בד"ה רשב"ג אומ' לעולם אינו חייב עד שיהא לשוחט כו' וז"ל ואע"ג דכתיב

על חמץ סתמא אם היה לאחד שאינו מבני חבורה אין עוברים ואם יש לאחד מהם כולם עוברים וכ"כ בפשיטות הרב חד"ה לקמן בלשון רש"י ד"ה הואיל וישנו בהלנת אמורים עכ"ל יע"ש וכ"נ מלשונו בפי' התורה בפ' כי תשא שכתב וז"ל לא תשחט את הפסח ועדיין החמץ קיים אזהרה לשוחט או לזורק או לא' מבני החבורה נראה מדבריו דאף בני חבורה הם בכלל אזהרה ובכן אני תמיה על הרא"ם שכתב וז"ל אבל מ"ש או לאחד מבני חבורה יחוייב בהכרח שיפרש המאמר הזה של רש"י שהאזהרה היא שלא יהיה החמץ מצוי בעת שחיטת הפסח לא לשוחט ולא לזורק ולא לא' מבני החבורה אבל לא שפי' בזה מי הוא העובר אם הוא השוחט או הזורק או כל א' משניהם ויהיו כאן שתי אזהרות אזהרה לשוחט מאומרו לא תשחט ואזהרה לזורק מאומרו לא תזרוק עכ"ל.

וביאור דבריו שבתחילת המאמר כתב הוא ז"ל שרש"י הודיע לנו שהמקר' הזה מסורס כאלו כתיב לא תשחט זבחי על החמץ וקצר כאלו כתיב לא תשחט זבחי ולא תזרק דמו על החמץ ולפיכך אמר אזהרה לשוח' או לזורק כמ"ש רבינו א' השוחט וא' הזורק כו' ושוב חזר בו וכתב שלא כיוין רש"י לזה באומרו אזהרה לשוחט או לזורק דא"כ איך סיים או לא' מבני החבורה מאחר שבני החבורה אינן באזהרה זו כמ"ש התוס' בפ' תמיד נשחט ולכן בהכרח שנאמר שכונת רש"י היתה לומר שאזהרת הלזו דלא תשחט על חמץ היינו שלא יהיה החמץ מצוי בעת שחיטת הפסח הוא בחמץ של השוחט או של זורק או מבני החבורה אבל לא בא לפרש אזהרת העובר מי הוא אם השוחט או הזורק או שניהם יחד ואם יהיו שניהם יהיו כאן שתי אזהרו' כמ"ש בתחילת דבריו דעל העובר אי אפשר שתהיה כונת רש"י כנ"ל לע"ד בכונת דברי הרא"ם ולפי מ"ש רש"י בפ' ת"נ משמע ליה דאף בני החבורה הם בכלל אזהרה אין מקום לדברי הרא"ם דדברי רש"י מבוארי' כפשטן דהולך הוא ע"פ שיטתו בגמ'.

וראיתי למוהר"ח עשאל בביאורו לה' ק"פ רפ"א שכתב וז"ל נראה דמ"ש רבינו א' השוחט ואחד המקטיר אם היה ברשות אחד מהם חייב לאו למימרא דאם נמצא ביד השוחט או הזורק שעוברין כולם דמה לו לשוחט עם חמץ הזורק והלא הוא אינו מבני החבורה אלא הנמצא בידו הוא עובר דוקא יהיה מי שיהיה השוחט או הזורק או המקטיר אבל שיהיה חייב זה מפני זה ודאי אינו חייב אלא בנמצא ביד א' מבני החבורה אז חייבים כולם כנ"ל ברור ועפ"ז יישב מה שמקשי' לקמן בסוגייא דפ' ת"נ עלה דאמר רב פפא כהן המקטיר את החלב עובר בל"ת דמאי קאמר הילכך והלא כי אמרי' מעיקרא דדרשינן סמוכין דלא תזבח ולא תלין היינו לומר דלא מחייב בלא תשחט על חמץ אלא בחמץ דהנהו דקיימי בלא ילין אבל איפכא בהנהו דקיימי בלא ילין קיימי בלא תשחט

ליכא למימר שהרי בני החבורה לפי שיטת התוס' והרמב"ם דקיימי בלא ילין לא קיימי בלא תשחט וא"כ הכי הו"ל לר"פ למימר דאף על החמץ דהמקטיר עובר השוחט והזורק אבל לא שהמקטיר עצמו יעבור על הלאו.

וע"פ מה שכתבתי דאין סברא לומר שיעבור השוחט על חמץ הזורק או המקטיר ניחא דקאמר הכי דלומר שיעבור השוחט על חמץ המקטיר אין סברא עכ"ל יע"ש ואני בעוניי התבוננתי בדבר וראיתי דשפיר איכא למימר שיעבור השוחט על חמץ הזורק ודלא כדברי הרב והכי מוכח לשון רשב"ל דקאמר לעולם אינו חייב עד שיהא החמץ לשוחט או לזורק או לא' מבני החבורה דעלה דמתני' קאי דקאמר השוח' את הפסח על החמץ עובר בל"ת וקאמר דאינו חייב השוחט אלא כשיהיה החמץ לשוחט או לזורק או לא' מבני החבורה שאם נאמר דה"ק שהשוחט אינו חייב עד שיהא ברשותו וכן הזורק וכן בני החבורה זה לא יתכן לדעת התוס' שכתבו דבני החבורה לא מחייבי לעולם ולשיטת רש"י ניחא אלא ודאי כדאמרן ומפני שהזורק הוא מקבל את הדם כמ"ש רבינו בפ"ו מה' תו"מ ומתעסק הוא בפסח להכי חשיב גם הוא כבני החבורה שאף השוחט עובר על חמץ הזורק כיון שכבר התחיל בעבודת הדם דקר' קפי' שלא ימצא חמץ באחד מן המתעסקים בו ואם ימצא לא ישחט עד שיבער וכיון שהתרו בו בשוחט שלא ישחט כל שיש חמץ ברשותו של זורק אמאי לא יתחייב אך אמנם על חמץ של מקטיר אין סברא דכיון שעדיין לא התחיל בעבודת ההקטרה ואפשר בכהן אחר למה יתחייב השוחט על חמץ המקטיר והכי מדוקדק לשון רשב"ל שלא נקט אלא עד שיהא החמץ לשוחט לזורק או לא' מבני החבורה ולא נקט מקטיר מפני שעל חמצו של מקטיר אין סברא שיתחייב השוחט כנלע"ד.

ומ"מ עדיין יש לגמג' בעיקר דברי ר"י הללו שהכרי' דמדכתיב לא תשחט ש"מ דבני החבורה שיש להם חמץ פטורים כו' דנהי דמלא תשחט לא שמעי' בני החבורה אבל אכתי נחייביה מהיקשא דלא תשחט ולא ילין כמ"ש לעיל אכן ע"פ מ"ש דההכרח ר"י הוא מדכתיב לא תשחט ולא תשחטו ניחא דאם איתא דבני החבורה מחייבי ליכתוב רחמנא לא תשחטו בלשון רבים דלא תשחט משמע מיעוטא ודוק ודע דעמ"ש שם בגמ' אמר ר"פ הילכך המקטיר את החלב עובר בל"ת כתב שם רש"י בד"ה המקטי' את החלב וז"ל של פסח על החמץ שהיה לו בשעת הקטרה אם לא היה לא' מבני החבורה חמץ בשעת שחיטה ויש לו לכהן בשעת הקטרה עכ"ל וק' אם כונתו לומר דרב פפא מיירי בשלא היה לו חמץ לא' מבני החבורה שאם היה לא' מבני החבורה עובר המקטיר עליו כשוחט וכזורק דאפילו שאין להם חמץ עוברים מפני החמץ של בני החבורה למה לו

לרש"י ז"ל לומר שאין להם בשעת שחיטה הי"ל לומר שאין להם בשעת הקטרה ומה לנו לשעת שחיטה. ואולי דאורחא דמילתא נקט וכונתו לומר שמפני שלא היה להם משעת שחיטה לא היה להם בשעת הקטר' שאילו היה להם בשעת הקטר' גם בשע' שחיט' היה להם והי"ל לר"פ לומר שגם המקטי' עובר מלבד השוח' והזור' ומדל' נקט אלא המקטי' לבד משמ' דמיירי כשלא היה להם לבני החבור' בשע' שחיט' ואילך ור"פ לא נקט אלא המקטיר לבד משמע דמיירי כשלא היה להם לבני חבורה בשעת שחיטה ואילך ור"פ דלא נקט לה בכה"ג שהיה להם בשעת שחיטה ועוברים כולם אורחא דמילתא נקט שלא יתכן שיהיו כולם השוח' והזורק והמקטי' עוברים על לאו זה ועיין להרב סם חיי בליקוטיו רפ"א מה' ק"פ מ"ש בזה ולדידי דברי רש"י הללו עדיין צריכין ישוב.

עו"כ רש"י ז"ל שם בד"ה הואיל דכתיב ביה נמי ולא ילין חלב חגי עיין מ"ש בזה הרב חד"ה ועיין להרב מש"ל פ"א מה' אלו ה"ה תוך הלשון שרצה להכרי' מהך מימרא דר"פ כסברת רבינו והסמ"ג דקרא דלא ילין באמורי פסח מיירי דאי באמורי כל הקרבנות או בחגיגת ט"ו לא אתי שפיר דרשא דר"פ ומכח הך סוגייא פסק דלא כרב הונא דקרא דחלב חגי מיירי באמורי חגיגת ט"ו יע"ש ואין ראייתו מכאן מכריע כלל דאפשר דר"פ מפיק ליה מהיקשא דלא ילין זבח חג הפסח דמיירי בהלנת אמורים של פסח נמי כמ"ש התוס' בסוגייא דלעיל דנ"ט ע"ב ואפשר דהיא שיטת רבינו ג"כ כמו שצדד הרב בסוף דבריו והוא הנכון לע"ד בכונת רבינו ומה שנקט קרא דלא ילין חלב חגי לאזהרת מקטיר אמורים פסח בין בחיבורו ובין בס' המצות אינו מכריע כלל דכיון דמשם אנו למדי' לכל הקרבנות כמ"ש התוס' לקמן ד"ע והן הן דברי המכי' נקט האי קרא נמי לאמורי פסח וא"נ דמשום דההוא קרא דלא ילין לבוק' זבח חג הפסח משמע נמי הלנת בשר נקט קרא דלא ילין שהוא לאו מיוחד אלא שדבריו בס' המצוו' צריכין ישוב קצת שכתב דקרא דלא ילין הוא אזהרה לאמורי פסח וה"ה לשאר אמורים משמע דס"ל דקרא מיירי באמורי פסח ומשם הוא למד לשאר אמורין ולפום תלמודא דידן משמע דס"ל דפשטיה דקרא מיירי באמורי חגיגת ט"ו ומשם אנו למדין לשאר אמורי קרבנות ואפשר ליישב לשונו באופן אחר וברור.

ומ"מ ק"ק לי למה לא כתב בספר המצו' שהוכפלה אזהרה פעם שלישית בקרא דכתיב בפרשת ראה ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבוקר דאמרינן בפ"ק דחגיגה דיו"ד ע"ב דהאי קרא אתא לאזהרת הלנת אמורים ג"כ וכמ"ש התוס' ודומה לקרא דלא ילין לבוקר זבח חג הפסח שכתב בס' המצות דמיירי בהלנת אמורים ג"כ ודוק גם בעיקר דברי המכילתא שלמד שאר אימורי קרבנות מקרא דלא ילין חלב חגי

קשה דהיכי יליף מהתם לשאר אמורים כיון דכלל גדול בידינו אין מזהירין ועונשין מן הדין וה"ה במ"מ כמ"ש הרב גופיה הלכות בכלליו ואפשר ליישב ע"פ מ"ש ה"ה בפ"א מהלכות מ"א דכל דכתוב העשה בהדייא מייתינן לאו בק"ו דהו"ל כגילוי מילתא בעלמא יע"ש ה"נ הכא הרי איכא עשה לכל האמורין מקרא דהיא העולה על המזבח כל הלילה כדדרשינן בנידה ד"מ ע"ב מכאן לכל העולין על המזבח שלא יקטירו אלא עד הבוקר ועיין בפ"ק דחגיגה דיו"ד ע"ב ודוק.

הלכה יד

שורש דין הפשטת עור ק"פ בשבת ותולין **ומפשיטין את כולה וכו'**. מצאתי כתוב למ"וה כמוהרי"ן בשע"ה שכתב בדין זה וז"ל מ"ש מרן וז"ל נראה שכתב כן לאפוקי מר"י ן' ברוקה דקאמר בתוספתא מפשיטי' עד החזה וכו' אשתמיט מיניה סוגייא דפ' כל כתבי דקי"ו ע"ב דאיתא התם הך פלוגתא להדיי' ובמנחו' ר"פ ר"י יע"ש ועיין להלח"מ שהק' על רבינו דשם בפ' כ"כ אסיקו בגמרא דלרבנן מפשיטו עד החזה ומחזה ולמטה שקיל להו בברזי וכ"כ התוספות בפ' א"ד וא"כ הי"ל לרבי' לפרש כן ותירץ דרבינו ס"ל דההיא דפרק כ"כ רבנן לדברי ר"י ן' ברוקה קאמרי דלדידהו מותר להפשיט להו לגמרי יע"ש והן הן דברי התו' בפ' כ"כ דקי"ז ד"ה דשקיל ליה ומן התימא על הרב הנז' איך אשתמיט מיניה דבריהם ז"ל גם דברי התוס' סותרים דשם כתבו וז"ל ועוד אומר ר"י דרבנן לדברי ר"י ן' ברוקה קאמרי כו' ואלו בפ' א"ד כתבו משם ר"י עצמו דלרבנן נמי השאר שקיל להו בברזי ותו ק"ל לדבריהם דפ' א"ד מהא דגרסינן בפ' ר"א דמילה דקל"ג ע"ב מאן תנא פירש אינו חוזר אמר רבה בר בר חנא אמר ר"י ריב"ב היא דתניא כו' י"ד שחל להיו' בשבת מפשיט עד החזה כו' והשתא אם איתא דלרבנן נמי שקיל להו בברזי דליכא שבות כלל מאי אירייא ריב"ב אפילו כרבנן נמי מצי אתי דע"כ לא קאמרי רבנן דמפשיטין את כולו משום דליכא איסור כלל משא"כ בציצין המעכבין את המילה דעביד איסורא דאורייתא אלא ודאי משמע דלרבנן מפשיטין את כולו כדרכו וכן ראיתי להרשב"א שם שהקשה כן ותירץ דרבנן לדברי ריב"ב קאמרי וכדברי' דפ' כ"כ אכן לדבריהם דפ' א"ד ק' טובא ושמא נאמר דה"ה דמצי אתי כרבנן נמי אלא משום דריב"ב קתני בהדיא מפשיט עד החזה ובדברי רבנן לא בא הדבר מפורש אלא מתוך שקלא וטריא נקט תלמודא ריב"ב.

ודע שהתוספו' פ' כ"כ הקשו לפי שיטתם ז"ל שם דלרבנן מפשיטו כדרכו דא"כ אמאי לא חשיב ר"פ א"ד דחיית הפשט בהדי הנך דקתני התם ותירצו דמתני' בפלוגתא לא קא מיירי וק"ל שהרי מתני' קתני התם דמיחוי קרביו דוחה שבת וכ"ז שלא יסרח וכמ"ש רש"י והרע"ב שם ומשמע דס"ל מפשיט עד החזה כל דאתעביד ביה צורך גבוה לא דחי

שבת משום חשש שמא יסריח שהרי טעמייהו דס"ל דמפשיטין את כולו קאמר רב יוסף התם דהיינו משום חשש שמא יסריח ואפ"ה לא שרי ריב"ב וא"כ דכותא נמי מיחוי קרביו דלריב"ב לא דחי שבת משום חשש שמא יסריח כיון דאתעביד צורך גבוה וא"כ איך כתבו דמתני' בפלוגתא לא קא מיירי ושמא נאמר דריב"ב דקאמר מפשיט עד החזה ה"ט משום דלא חיישינן שמא יסריח ותדע שהרי ר"א דקאמר התם טעמא שלא יהיו קדשי שמים מוטלים כנבלה ע"כ דס"ל דלא חיישינן שמא יסרח וא"כ דכוותא לרב יוסף דס"ל דחיישי' שמא יסריח בהא פליגי רבנן וריב"ב דריב"ב לא חייש שמא יסריח ורבנן חיישי ומיהו במיחוי קרביו כיון דרבים הם איכא למיחש טפי לשמא יסריח ומש"ה לכ"ע דוחה שבת כנ"ל.

וראיתי למורינו הרב המופלא בספר עץ החיים בלשונות ד"ה שהקשה על רבינו ז"ל שהרי שם בפרק כ"כ אמרינן דטעמייהו דרבנן משום שמא יסריח וא"נ שלא יהיו קדשי שמים מוטלין כנבלה ואמרי' מאי בינייהו איכא בינייהו דמונח אפתורא דדהבא וא"נ ביומא דאסתנא ואי ס"ל לר' טעמא שלא יהיו קדשי שמים מוטלי' כנבילה הי"ל לאסור במונח אפתורא דדהבא ואיך התיר לגמרי להפשיט כולו יע"ש שהניחו בצ"ע והיא קו' רבתי ולדידי ק"ל עוד על רבינו דבפ' ר"א דמילה אמרינן מאן תנא פירש אינו חוזר אמר רבב"ח ריב"ב היא. הנה מבואר דלרבנן דס"ל מפשיטין את כולו ע"כ ס"ל דאפי' פי' חוזר ואף על גב דדחי התם תלמודא להא דרבה בר חנא היינו לומר דאפילו ריב"ב מצי סבר דאם פירש חוזר דע"כ לא קאמר אלא משום דליכא זה אלי ואנוהו כו' אבל כרבנן ודאי לא מצי אתי הך בריייתא כוותייהו וליכא למימר דע"כ לא קאמרי רבנן אלא משום דחיישינן שמא יסריח וא"נ משום ביזיון קדשים אבל גבי ציצין שאינן מעכבין את המילה אפי' רבנן מודו דא"כ אמאי קאמר רבב"ח מאן תנא פי' כו' ריב"ב היא כו' הא אפי' כרבנן מצי אתי ולפחות מיהא כדדחי תלמודא ודילמא ע"כ ל"ק ריב"ב כו' הי"ל למצדד לומר וא"נ ע"כ לא קאמרי רבנן אלא משום דחיישינן שמא יסריח כו' כדדחי תלמודא דכוותא ר"פ ר"י אלא משמע ודאי דע"כ ברייתא דפירש אינו חוזר לא מצי אתי כרבנן כלל דכיון דשרו התם אע"ג דאתעביד ביה צורך גבוה מטעמא דשמא יסריח ה"נ אית לן למימר גבי ציצין מטעמא דזה אלי ואנוהו דדא ודא חדא היא ומאחר שכן תימא על רבינו ז"ל דכיון דפסק כרבנן דמפשיטין את כולו איך פסק בפ"ב דמילה כברייתא דאם פי' אינו חוזר.

שוב ראיתי להרשב"א בחי' שכתב דלמסקנ' דאוקימנא לה כרבנן דלחם הפנים אידחי כל מאי דאמרי' לעיל ואשמועינן דלא שייכא בפלוגתא דהנהו דלעיל כלל וליכא מאן דפליג עלה אלא ר"י דלחם הפנים לבד ולית הלכתא כותיה יע"ש ומ"מ לא ביאר לנו מה

טעם יש לחלק בין ההיא דמפשיטין את כולו אליבא דרבנן אע"ג דאתעביד ביה צורך גבוה להההיא דציצין. ותו ק"ל טובא דממ"ש רבינו ומפשיטין את כולו וקורעו כו' ומוציא את האימורין מבואר דס"ל דהוצאת האימורין היא אחר הפשטת כולו והוא מן התימא שהרי מסוגיא הנז' מבואר דהוצאת האימו' היתה מיד כשהפשיט עד החזה בין בחול בין בשבת דאל"כ היכי קאמר תלמודא דברייתא דקתני פירש אינו חוזר אתיא כריב"ב והלא נהפוך הוא דכריב"ב לא מצי אתי שהרי קתני בברייתא דכל זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על ציצין המעכבין בין על ציצין שאינן מעכבים ואלו ריב"ב ס"ל דאפי' כל זמן שהוא עוסק כיון דאתעביד צורך גבוה לא דחי שבת ואדרבא כרבנן דריב"ב מצי אתי שפיר דע"כ לא קאמרי רבנן מפשיטין את כולו משום שהוא עוסק בו אבל פי' רבנן מודו וכ"כ שם רש"י בהדיא בד"ה מפשיט וז"ל והיינו פי' דתנן במסכת תמיד כו' והיה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה סילק את ידיו ומתעסק בניחוח קצת וגבי עולה דכליל כולה כו' וגבי פסח משהפשיט עד החזה ויכול לסלק את האמורין מוציאין מיד והו"ל פרוש מן ההפשט כו' יע"ש וכ"כ הריטב"א בשיטת כ"י וז"ל וחכ"א מפשיטין את כולו כלומר יתן האמורין כשיגיע לחזה ואח"כ יחזור ויפשוט דגמר מעשה ראשון הוא וכיון שכן תימה על רבינו איך כתב ומפשיטין את כולו ואח"ך מוציא האמורין והי"ל לומר דמפשיט עד החזה ומוציא האימורין ואח"כ מפשיט את כולו כדרך שכתב גבי עולה בפ"ו מה' מע"הק ד"ה יע"ש.

כי ע"כ אלה לדידי חזי לי ליישב הכל ולומר דלר' ז"ל קשיתיה קושיית התוספו' שהקשו שם בד"ה דשקיל וז"ל וא"ת הא דתניא בסוף ת"נ תנא חשכה נותן פסחו בעורו א"כ לאו בברזי הוה שקיל ומשמע דבשבת איירי דאמתני' דהתם קאי דקתני י"ד שחל בשבת וכו' כי ע"כ ס"ל דמתני' דפרק ח"נ פליגא דריב"ב דריב"ב ס"ל דבין בחול בין בשבת היה מפשיט עד החזה ומוציא האימורין מיד ואח"כ מפשי' את כולו דומיא דעולה דמפשי' עד החזה ואח"כ חותך הראש והילכך ס"ל דבשבת לא היה מפשיט אלא עד החזה דכיון דצריך להוציא האימורין מיד הו"ל פירש וכדין ציצין שאינן מעכבין את המילה דקתני בברייתא דאם פירש אינו חוזר אמנם מתני' דפרק ח"נ משמע דפליגא וס"ל כסתם מתני' דא"צ להוציא את האימורין מיד כשמפשיט את החזה ודוקא בעולה דינא הכי ותדע שהרי קתני מתניתין י"ד שחל בשבת מניח ידו כו' ותולה ומפשיט ודוק עכ"ל.

פרק ב

הלכה א

שורש לאו הבא מכלל עשה אין **שוחטין את הפסח אלא למנוייו שנאמר תכוסו על השה**. ואיכא למידק אמאי לא מנה רבינו במצות עשה איסור עשה דפסח נשחט שלא למנוייו ונאכל שלא למנוייו דנפ"ל מקרא דאיש לפי אוכלו תכוסו על השה עיין בפ' תמיד נשחט דפ"א ופ' האשה דפ"ח ודפ"ט ונדרים פ' אין בין המודר דל"ו דאמרינן שה לבית אבות לאו דאוריית' דנראה משם דאיכא איסורא דאורייתא בפסח נאכל שלא למנוייו ועיין בנדרים בתוספות ורבינו דרכו למנות לאו הבא מכלל עשה לעשה עיין בס' המצוות שורש הו' ועיין בס' החינוך פ' בא ועיין במה שכתבתי עוד בזה בספרי הקטן ח"א בשורשי המצוות שורש הו'.

ודע שבפ' ג' מינים דל"ט ע"א אמרן ת"ר תער אין לי אלא תער תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר תער אין לי אלא תער מירט תלש סיפסף כל שהוא פטור ופריך והכתיב קדוש יהיה ומשני למימר דאם גילח ליה בתער קאי עליה בעשה ולא תעשה ופי' רש"י ת"ל קדוש יהיה שלא ישירינו בשום דבר ויניחנו לגדל פרע והכתיב קדוש יהיה גדל פרע שלא ישירינו בשום דבר כו' למימרא דכי גילח לו בתער קאי עליה בעשה ול"ת דמשמע קדוש יהיה שלא יעבירנו בתער ולאו הבא מכלל עשה עשה עכ"ל ונראה שהוצרך לומר דהוי לאו הבא מכלל עשה ולא כתב סתם דקדוש יהיה הוא עשה ועובר בעשה ככל עשין שבתורה דמניעת דבר דומיא דשביתת שבת וי"ט שהוא עשה דתשבות וכן עשה דתענו את נפשותי' וכן עשה דשמיטה כמ"ש רבינו בשורש הו' הוא מפני לשון הש"ס דקאמר דאם גילח בתער קאי עליה בעשה ול"ת ולא קאמר דאם לא גילח בתער קיים עשה דגדל פרע משמ' דכי לא גילח בתער לא קיים עשה כיון שעיק' הכתוב לא בא אלא ללאו הבא מכלל עשה ודוק.

ואולם הרמב"ן בס' המצות עשין צ"ב כתב וז"ל מצוה צ"ב היא שציונו שהנזיר יגדל שער ראשו והוא אומרו ית' גדל פרע שער ראשו ולשון המכילתא קדוש יהיה גדל בקדושה גדל פרע מ"ע ומנין בל"ת ת"ל תער לא יעבור על ראשו ושם נאמר מה שנתתי בעשה החופף באדמה והנותן סמנים כלומר שהנזיר שם בראשו סם להסיר השער לא יהיה אז עובר בל"ת כי הוא לא העבי' כעין תער ואמנם עבר על מצות עשה והוא גדל פרע וזה לא גדל ולאו הבא מכלל עשה עשה והוא כמו שהוא שורש אצלינו וכבר נתבארו דיני מצוה זו במסכת נזיר עכ"ל. ויש לתמוה טובא בדבריו דכיון שהוא קורא לעשה זה דגדל פרע

לאו הבא מכלל עשה איך מונה אותו במנין העשין הרי הוא ז"ל סובר שאין למנות במנין העשין לאו הבא מכלל עשה דמה"ט לא מנה בכלל המצות עשה מצוה לאכו' תרומה טהורה ולא טמאה וכמ"ש הרב מגילת אסתר לקמן דע"ז ע"ב כיע"ש וכ"כ בשמו הרב יבין שמועה כלל הה' יע"ש.

איברא שעיקר דברי הרב מגילת אסתר הללו נראין כסותרין למ"ש הרמב"ן בשורש הו' שדעת רבינו למנות בעשין לאו הבא מכלל עשה ומה"ט מנה במצות קמ"ט וק"ן וקנ"א וקנ"ב עשה סימני דבדיקת סימני טהורה וטמאה וסימני העוף הטמא וסימני דגים וסימני חגבים כולם הם לאו הבא מכלל עשה כמ"ש רבינו בהדיא במצות הללו אלא דאי מהא לא איריא שכבר כתב הרב מגילת אסתר שם בשורש הנז' דמה שמנה הרב לאו הבא מכלל עשה הללו הוא מפני שצריך מעשה לבדוק בסימנים הללו שציותה תורה כדי להבדיל בהם בין הטהור לטמא ואעפ"י שעיקר המצוה של בדיקת סימנין הוא לימנע לאכול אותם שאין בהם סימני טהרה מ"מ כיון שהמניעה בא ע"י בדיקת הסימנים להבדיל מהם משו"ה נמנו במנין העשין משא"כ בההיא דאכילת תרומה טמאה שאין בה שום מעשה כי אם מניעה מלאוכלה בטומאה מש"ה לא מנאה במנין העשין אלא דאכתי קשה לדבריו ממצות גדל פרע שמנאה רבינו במ"ע אעפ"י שאין בה שום מעשה כי אם מניעה בעלמא שלא לגלח השער בשום דבר שמסיר את השער ועיין לה"ה בריש ה' מ"א שכתב וז"ל כבר ביאר רבינו בפתיחת ההלכות אלו שסימני בהמה וחיה מצוה אחת ושל עוף מצוה אחרת וכן של דגים וכן של חגבים וביאר ענין מצות אלו בספר המצות שהוא שאנו רשאים לאכו' הטהורים ולא הטמאים כמ"ש בת"ך אותה תאכלו ולא בהמה טמאה וידוע שלאו הבא מכלל עשה עשה וכן מבואר בגמרא פרק אלו טריפות דס"ו גבי דגים וה"ז כאלו באו מצות עשה על מניעת האסורות בענין הציווי כמניעת המלאכה בימים המקודשים וזה ברור עכ"ל. מבוארים דבריו דעיקר המצוה אינו הבדיקת הסימנים כמ"ש הרב מגילת אסתר אלא המניעה מלאכו' הטמאים כמניעת המלאכה בימים המקודשים דכתיב בהו תשבות ולפי דבריו קשה למה לא מנה רבינו מצות מניעת מלאכול בתרומה טמאה ואפש' דס"ל בדעת רבי' דכל לאו הבא מכלל עשה שלא מצינו בגמרא ובמכילתא שאמרו שהיא מ"ע לא מנאה רבינו אעפ"י שמצינו שאמרו בו שעובר עליו בעשה וכעין זה כתב רבינו בשורש הב' דכל מצוה שלא ביארו בתלמוד שהיא דאורייתא הנה הוא מדרבנן.

ומ"מ מה שקרא רבינו למצות גדל פרע לאו הבא מכלל עשה אעפ"י שכן נראה מלשון הש"ס בנזיר כמדובר לעיל קשה מאי שנא משביתת ימים המקוד' ועינוי יו"הכ שלא

קרא אותם רבינו לאו הבא מכלל עשה כיון שבא הכתוב תשבות ותענו ה"נ כתיב גדל פרע ואולי משמע ליה לרבינו דכל עשה שבתורה שקיומו הוא בשב וא"ת אעפ"י שנאמר בכתוב בלשון ציווי כגון שבתון ותענו ותשמט וכיוצא נקרא לאו הבא מכלל עשה והוא מנה אותן לעשין מפני שמצינו לחכמים שאמרו בהם שהיא מ"ע ועיין בחי' הרשב"א בפ"ק דר"ה השייך לד"ו ע"ב עמ"ש בגמרא הניחא למ"ד כסידרן משכחת לה כו' שתמה עמ"ש הר"ב המאור דקרא דבשעריך תאכלנו שנה שנה הוא לאו הבא מכלל עשה לבכור ומעשר שלא הקריבן באותה שנה ואיחרן להקריבן לשנה אחרת וכתב עליו דזה לא יקרא לאו בשום מקום אלא עשה ועוד דלאו הבא מכלל עשה אינו לעולם אלא במקיים ענין העשה לא דמאחרו דאלו היה הבכור שעברה שנתו פסו' הייתי יכו' לדרוש ממנו לאו הבא מכלל עשה לפני ה' תאכלנו שנה בשנה ולא בשנה אחרת ואי עביד ליה לאחר שנתו הוה קא עבר על לאו הבא מכלל עשה וכענין בעולה לכ"ג דדרשינן בתולה בעמיו יקח אשה ולא בעולה אבל השתא מאי לאו הבא מכלל עשה איכא דאלת"ה כל עשה שבתור' ישנן בלאו הבא מכלל עשה עכ"ל ועיין להרא"ם בפ' בא סי' י"ב פט"ו סד"ה בערב תאכלו מצות שהוק' לו למה לא דרשו קרא דז' ימי' מצו' תאכלו ללאו הבא מכלל עש' שאם אכל חמץ בפסח מלבד שעובר על לאו דלא תאכלו חמץ עובר נמי בעשה דשבעת ימים מצות תאכלו והניחה בצ"ע ולפי מ"ש הוא ז"ל בפרשת ראה סי' ט"ז פסוק א' נתיישב קושיא זו ודוק.

הלכה ד

שורש אי נשים חייבות בקרבן פסח אין **עושין חבורה כו' אבל עושין חבורה שכולן נשים אפי' בפסח ב'**. נ"ב פלוגתא דתנאים בפ' האשה דצ"א דר"י אמר שוחטין עליה בראשון בפני עצמן ובשני עושין אותה טפילה לאחרים ורבי יוסי ס"ל בשני בפ"ע ואצ"ל בראשון ורש"א בראשון טפלה לאחרים בשני אין שוחטין עליה כל עיקר ומפרש התם טעמא דכל אחד וא' והדר קאמר תלמודא כמאן אזלא הא דאמר ר"א אשה בשני רשות ובראשון חובה ודוחה את השבת כרבי יאודה דאמר בראשון בפ"ע בשני טפלה לאחרים וה"ט משום דבא' חובה ובשני רשות ורבינו כאן כתב דשוחטין עליה בפ"ע ואפי' בפסח שני ובפ"ה מה' אלו כתב דבראשון חובה ובשני רשות משמע דס"ל דלאו הא בהא תלייא ואפי' אם הם רשות מ"מ שוחטין עליה בפ"ע וזה תימא דתלמודא תלאן ז"בז ומשו"ה אוקי לדר"א דאמר בשני רשות כר' יאודה דאמר בשני עושים אותה טפלה לאחרים דאי לאו אף כר"י נמי אתי דרשות לחוד ובפ"ע לחוד עיין במרן כ"מ ובלח"מ ועיין בס' מלכי בקדש שהאריך ודחה דברי הכ"מ ולא ירד לסוף דעתו ומה שישב הוא בסוף דבריו

שרבי' מפרש מחלוקת התנאים לענין שבת הוא הנכון וכבר קדמו בזה בס' סם חיי ולע"ד ליישב דברי מרן כ"מ מקו' הלח"מ נר' לע"ד דס"ל למרן דטעמא דר"י דאמר בשני עושין אותה טפלה לאחרים הוא משום דכיון שהם רשות אם עושין בפני עצמן יבואו לטעות שהם חובה וישחטו עליהם בשבת ומשו' הכי עושין היכר זה שלא ישחטו עליהם בפ"ע אמנם לר"י שהם חובה שוחטין עליה ואפי' בפ"ע שאפי' ישחטו עליהן בשבת יפה הם עושים ומדחזינן לר"א דאמר נשים בראשון חובה ובשני רשות ולא אמר כלישנא דר"י אין שוחטין עליהן בפ"ע משמע דלענין זה הוא דקי"ל כר' יאודה שהם רשו' דוקא ואין שוחטין עליהן בשבת אבל לגזור עליהן שלא ישחטו בפ"ע שמא יקבעו הדבר חובה בזה קי"ל כר' יוסי דשוחטין עליהן בפ"ע ואפשר דמשום דמספקא ליה לר"א אי הלכה כר"י דאמר בשני רשות או כרבי יוסי דאמר חובה אזיל לחומרא לענין שבת שאין מחללין עליה את השבת אבל לגזור נמי שלא ישחטו בפ"ע לא קי"ל כוותי' דר"י אלא כר' יוסי דלא חש להכי א"נ אפשר דלענין רשות או חובה קי"ל כר' יאודה ולא כר' יוסי לפי הכלל המסור בידינו הלכה כרבי יוסי מחבירו ולא מחביריו דכיון דר"ש ס"ל דאין האשה עושה פסח שני כלל הו"ל ר' יוסי יחיד לגבי ר"ש ורבי יאודה ומשו"ה פסק שאינה דוחה את השבת אמנם במאי דגזר ר' יאודה שלא לשחוט בפ"ע לא קי"ל אלא כר' יוסי ודוק.

ודע שזה ימים נשאלתי לבאר תוספתא אחת דמייתי מחלוקת ר' יאודה ור' יוסי ור"ש מסיים בה הכי אמרו לו והלא מעשה ביוסף הכהן שהעלה את בת בתו לעשות פסח שני ולא הניחוהו שמא יקבע הדבר חובה אלא שאינה עושה פסח שני כלל ע"כ ולכאורה לפום מאי דמשמע מפשטא דת"ק ור' יוסי אמרו לר"ש דלדידיה דאית ליה שאין האשה עושה פ"ב כלל איך החמירו ליוסף הכהן לומר טעמא דשמא יקבע הדבר חובה הי"ל להחזירו משום שאין הנשים עושים פסח שני כלל ולזה השיבם דכן הוא האמת ולא משום שמא יקבע וא"כ קשה לדידהו נמי מי ניחא האי עובדא דאי לר"י דאמר רשות אמאי החזירוהו כיון שהם רשות ואיהו לא חייש לשמא יקבע הדבר חובה ואי לר' יוסי הא קאמר נשים בפסח שני חובה ואמאי החזירוהו משום שמא יקבע הדבר חובה ואדרבא לדידהו קשה יותר מר"ש.

ואפשר דהני אמרו לו בשיטת ר' יאודה קיימי דס"ל בראשון חובה ובשני רשות וכיון שהן רשות כל היכא דאיכא טירחא יתירה כי האי עובדא דיוסף הכהן דמחזי דאיכא חיובא מדהוצרך לטרוח עמה ולהעלותה לרגל דחו אותה משום שמא יקבע הדבר חובה ויבואו לשחוט בפ"ע ואה"נ דלר' יוסי נמי ק' אלא מעשה שהיה כך היה ששאלוהו לר"ש

ולא לר"י ולר"י מצי למימר שלא היו דברים מעולם ולא אמרו לו ליוסף הכהן כלום עד"ש התוספות ז"ל בפ"ק דביצה ד"ג ע"ב ד"ה לדידי יע"ש.

פרק ד

הלכה ד

שורש אי בעלי חיים נידחין המפרישׁ **נקבה לפסחו ירעה עד שיפול בו מום**. הכי איתא בפסחים דצ"ז ע"ב המפרי' נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים כך היא גירסת רש"י והתוספו' אבל גירסת רבינו ומרן כ"מ כאן הוא ויפלו דמיו לנדבה ועיין בדברי ההי"ט שכתב דנ"מ בין שתי הגירסאות טובא ואמרי' עלה בגמ' אמר רב הונא בריה דרב יהושע ש"מ תלת ש"מ בעלי חיים נדחין וש"מ דחוי מעיקרו הוי דחוי וש"מ יש דחוי בדמים ופי' רש"י דמדתנן במתני' תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיו שלמים והיא גופה לא קרבה שלמים הוא דשמעינן דבעלי חיים נדחין וה"נ הוה מצי לדייוקי ממתני' דלעיל גבי תמורת הפסח דקתני מתני' שאם נאבד פסחו ונמצא קודם שחיטה דירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו שלמים ואלו הוא גופיה לא קרב שלמי' אלא דבעי לדייוקי דיחוי מעיקרו ודיחוי בדמים דהא לא שמעינן מההיא מש"ה דייקינן לה הכא ע"כ והנה לפום מאי דמשמע ליה ז"ל דההיא מתני' דפסח שנמצא אתייא כמ"ד ב"ח נדחין ולא ניחא ליה במ"ש התוס' שם דההיא מתני' אתייא ככ"ע ומטעמא דדחייה בידיים יש לתמוה טובא מההיא דפרכי' התם דצ"ז ע"ב לשמואל דאמר כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים וכל שבחטאת רועה בפסח רועה והרי אבודה בשעת הפרשה לרבנן אזלא כו' והשתא אמאי לא משני שמואל כר"ש ס"ל דאמר ב"ח אינן נדחין ואילו נמצא קודם חצות קרב שלמים אלא ודאי משמע כמ"ש התוס' דמתני' אתייא ככ"ע ומטעמא דדחייה בידיים ועיין עוד במ"ש התוס' שם ע"ב ד"ה אלא שמואל ס"ל כר"ש וז"ל ואע"ג דלר"ש אית ליה לקמן דב"ח אינן נדחין וס"ל בפסח דמת אחר חצות וכתב הרב חד"ה וז"ל וכן הוא לקמן והיינו דמת בעלים אחר חצות אע"ג דקבעי חצות ב"ח א"נ לר"ש בנמצא אפילו קודם חצות קרב שלמי' דאין ב"ח נדחין א"ד ז"ל יע"ש.

וזה היפך דברי התוס' שכתבנו שאף נמצא קודם חצו' ב"ח נדחין מטעמא דדחייה בידיי' ודברי' תמוהי' ובסוף לשון רש"י הנמצא בידינו כתוב ותמיה לי אמאי גרע ממותר הפסח שראוי לפסח כדאמרינן בפ' האשה ונטרחו ונייתו מותר הפסח ע"כ ואין ס' שכונתו להק' דכיון דמותר הפסח דהיינו פסח שנאבד ואח"כ נמצא חזי לפסח שני כדמוכח ההיא דהתם א"כ משמע דאפילו בקדושת הגוף לא אמרינן כיון דאידחי אידחי וכ"ש

הכא במפריש נקבה לפסחו דהוי קדושת דמים דהו"ל למימר דחזי לשלמים ולא תידחי וא"כ הוא מלבד דאיכא לשנויי דההיא דמותר הפסח מיירי במותר הפסח הדמים דהיינו שהפריש מעות לפסחו ונאבדו ואח"כ נמצאו וכלשון האחר שפי' רש"י שם דליכא קדושת הגוף לדמים מיהא ועוד דההיא דמותר הפסח דהתם מיירי בשנמצא לאחר שחיטת הפסח או לאחר חצות למר כדאית ליה דשנינו במתני' דלעיל דכל כי האי גוונא הוא גופיה קרב שלמים דהתם ליכא דיחוי אבל במפריש נקבה לפסחו דחוי דהקדיש דבר שאינו קדוש ואע"ג דדחוי מיקרו הא אמרינן דהוי דחוי סוף דבר לא יכולתי לעמוד בהבנת דברים הללו.

וראיתי להרב ח"ה ז"ל שמצא פירוש אחר בדברי רש"י במ"ש וש"מ יש דיחוי בדמי' דהכונה לומר דהדמי' נידחין מפסח לעולם וכבר התוס' בפ' קמא דזבחים די"ב כתבו כן יע"ש ולהאי פירושא ק"ל שפי' דמאותן דמים דכבר נידחו למותר יביא פסח גופיה עכ"ל וגם לזה יש לדחו' כמ"ש דהתם מיירי במעות שנמצאו לאחר שחיטה דאמרי' לעיל דכל שנמצא לאחר שחיטה או לאחר חצות אינו נידח' אבל במעות שהפריש נקב' לפסחו שנדחו מעיקרא אידחו לעולם ודוק וכתבו התוס' שם בד"ה ויביא בדמיו אשם דה"ט דבעינן שירעה עד שיסתאב ואח"כ למוכרה ולהביא בדמיה שלמים ולא סגי בשימכרנה מיד דהא היא גופה לא קדשה והו"ל כבעלת מום משום דכיון דקדשה לקדושת דמים מיהא קדשה נמי גופיה להכי דבעי' מום למוכרה כדאיתא בפ' אלו קדשים ואפי' ר"ש דפליג התם במפריש נקבה לאשמו הכא מצי מודה דמפריש נקבה לפסחו הו"ל כהקדישו לשלמי' דהא מותר הפסח הוי דקדי' קדושת הגוף מיהא הכא לענין זה דבעינן שיסתאב למוכרה ולא ידעתי אמאי כתבו הדבר כמסתפק דמצי מודה כו' ובהדי' שמעינן ליה לר"ש דאמר הכי כדאיתא בכריתות דכ"ח ע"א עלה דאמר ר' אושעייא התם ש"מ תלת דב"ח נדחין כו' מתיב רב עוקבא ב"ח המפריש נקבה לפסחו קודם הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיו פסח ילדה זכר ירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו פסח רש"א הוא עצמו יקרב פסח כו' ומשמע ודאי דלא פליג ר"ש אלא בולדה שיקרב פסח אבל היא עצמה מודה הוא לדברי ת"ק דאמר שירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו פסח דאם איתא דס"ל דלא בעינן שירעה הו"ל לפלוגי נמי ארישא ואולם זו היא שק' טובא לדבריהם ז"ל דהיכי מצי מודה ר"ש הכא גבי המפריש נקבה דבעינן שירעה עד שיסתאב דהא בגמ' דייקינן ממתני' מדקאמר ירעה וימכר והיא גופה לא חזייא לשלמים דס"ל לתנא דב"ח נדחין ואלו באותה סוגייא דכריתות אמרי' דר"ש ס"ל דב"ח אינן נדחין והכי איתא בפרק שני שעירים בהדיא וא"כ לר"ש היא גופה קרבה שלמי' ואפשר לומר

דודאי בשנשתייר' אחר הפסח היא גופה קרבה שלמים לר"ש דהא כל מותר הפסח לאחר הפסח הוא קרב שלמים והם ז"ל לא כתבו דר"ש מצי מודה הכא דבעי' שיסתאב למוכרה אלא קודם הפסח דכל עוד שדמיה ראויים לפסח לא מייתינן בדמי' שלמים ולזה כתבו דכשרוצה למוכרה להביא בדמיה פסח אף ר"ש מודה דצריך שיסתאב דנחתה עליה קדושת הגוף מיהא כיון דחזייא לשלמים לאחר הפסח ובעינן מום למוכרה וההיא סוגייא דכריתות מסייע לדבריהם ודוק.

ומ"מ לפום מאי דמשמע להו ולרש"י בפי' השמועה דמדתני תנא דמתני' דהמפריש נקבה ירעה והיא גופה לא קרבה שלמים אחר הפסח הוא דדייקי' דס"ל לתנא דמתני' דב"ח נדחים ק' עדיין ההיא דתמורה די"ט ע"א דתנייא המפריש נקבה לפסחו קודם הפסח ירעה ויבי' בדמיו פסח אחר הפסח יביא בדמיה שלמים ילדה לאחר הפסח פליגי ר"א ורבנן דלרבנן הולד ג"כ ירעה ולר"א הוא עצמו יקרב שלמים ומשמע דאפילו ר"א לא פליג אלא בולדה אבל היא גופה מודה לדברי ת"ק דאפילו לאחר הפסח בעינן שירעה עד שיסתאב ואח"ך להביא בדמיה שלמים וכ"כ שם רש"י בהדיא והשתא כיון דר"א פליג בולדה דס"ל דהוא עצמו יקרב שלמים ע"כ דס"ל דאין ב"ח נדחין כדדיקי' בכריתו' לר"ש וכ"כ התוס' בהדייא בזבחים די"ב ובתמו' דכ"ו ע"ב ובקי' ד"ז ע"ב דטעמיה דר"א הוא משו' דס"ל לר"א דאין ב"ח נדחין יע"ש וכיון שכן ק"ט אמאי מודה ברישא דהנקבה עצמה אינה קריבה שלמים אחר הפסח עד שיסתאב דהא לא איתמר הכי אלא למ"ד ב"ח נדחין כדדייקינן בסוגיין אבל למ"ד אין בח"ן הול"ל דהיא עצמה יקרב שלמי' אחר הפסח ואולי לדידהו משמע להו דכי היכי דפליג ר"א בולדה פליג נמי בהיא גופה דתקרב שלמים אחר הפסח ולגירסת הרב תיו"ט דגריס במתני' ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לנדבה ופי' הוא ז"ל דמדקתני יפלו דמיו לנדבה ולא קתני שיביא בדמיו הוא עצמו שלמים וכדדייקי' בגמ' דש"מ ב"ח נדחין כו' יע"ש ועיין בס' סם חיי בפ"ד מהל' ק"פ שלא עמד על כונת דברי התי"ט ז"ל ניחא ההיא דר"א דתמורה דודאי בהא כ"ע מודו במפריש נקבה לפסחו דלא חזייא לשלמים לאחר הפסח כיון דהוא לא הקדישה אלא לקדושת דמים ולהכי בעינן שירעה עד שיסתאב לכ"ע ואפילו למאן דס"ל אין ב"ח נדחין וליכא בינייהו אלא הא דלמ"ד בח"ן הוא עצמו אינו מביא בדמיו שלמי' אלא יפלו דמיו לנדבה ולמ"ד אין בעלי חיים נידחין הוא עצמו מביאו לשלמים אחר הפסח והשתא אותה ברייתא דתמורה דתני שהוא עצמו מביא שלמים אתייא כמ"ד אבח"ן ור"א ורבנן בהא פליגי דרבנן סברי דאפי' כי אמרינן אבח"ן הולד עצמו אינו קרב כיון דמדחה דאמר אתייא וכי היכי דאמר היא גופה לא חזייא הכי נמי ולדה ור"א סבירא ליה דאמר לא חזייא דאף על גב דאמר

לא חזייא כיון דהולד חזי קרב והו"ל כבהמה שנדחית ואח"כ נראה דאין בח"ן.

וע"פ האמור בין תבין דברי מרן כ"מ בפ"ד מהלכות ק"פ ה"ז שכתב עמ"ש רבינו המפריש נקבה לפסחו ירעה כו' ויביא בדמיו פסח וז"ל פ' מי שהיה וכו' ומאחר שנתבאר שרבינו פוסק כמ"ד אבח"ן ממילא משמע שיביא בדמיו פסח עכ"ל ואם הרב מפרש הסוגייא כמו שפי' רש"י ותוס' אין מקום לדבריו כמ"ש הלח"מ אלא שהוא מפרש לה כמ"ש דלא דייקינן ממתני' דש"מ בח"ן אלא מדקתני ויפלו דמיו לנדבה אבל לכ"ע אף למ"ד אבח"ן היא עצמה אינה קריבה שלמים כמ"ש דכיון דמעיקרא לא אקדש' אלא לדמיה לא חיילא קדוש' עלה להקריב' היא עצמה שלמים אלא דמיה וההכרח לזה ההיא דר"א דפ' אלו קדשי' דתמורה דאע"ג דס"ל דאבח"ן מיהו ס"ל דהיא עצמה אינה קריבה שלמים משא"כ בד"ח גבי מי שאבד פסחו ומצאו קודם שחיטה שכתב רבינו שיקריבנו לשלמים וכתב מרן כ"מ דאע"ג דבמתניתין שנינו שהשני ימות היינו משום דס"ל כמ"ד בח"ן אבל רבינו דפסק כמ"ד אין בח"ן להכי פסק כאן שיקריבנו לשלמים יע"ש דודאי התם דקדיש קדושת הגוף מעיקרא למ"ד אין בח"ן נדחים הוא גופיה קרב שלמים משא"כ במפריש נקבה דמעיקרא לא קדיש גופיה אלא לדמיה להכי הוא גופיה לכ"ע לא קרב שלמים כי פליגי בדמיה דוקא וכדאמרן וע"פ האמור מינח ניחא נמי ההיא סוגייא דכריתות דמותיב מר עוקבא מאותה ברייתא דהמפריש נקבה דפליגי ר"ש ורבנן גבי ילדה זכר ומותיב לר' אושעייא דאמר בח"ן מר"ש דאמר הוא עצמו יקרב שלמים ולא קמסייע ליה מרבנן דר"ש וכמו שהקשו התוס' עלה בכמה דוכתי וע"פ האמור ניחא דמדקתני ירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו שלמים מוכח דאף רבנן דר"ש ס"ל דאין בח"ן דאי לא הו"ל למימר דיפלו לנדבה ולהכי פריך מינה דר"ש ודחי דבהא פליגי ועיין בס' מלכי בקדש כאן בפרקין יע"ש.

ואולם זו היא שק' טובא במ"ש מרן כ"מ דההיא מתני' דמי שאבד פסחו ומצאו דתני תנא שהשני ירעה אזלא כמ"ד בח"ן ולכן פסק רבינו שיקריב דאזיל לשיטתו דאבח"ן יע"ש והוא תימא דהא עלה דהך מתני' אמרינן בגמרא כתנאי הפסח שנמצא כו' ר"א אומר קודם חצות ירעה לאחר חצות יקרב ע"כ והשתא אם כדבריו ז"ל דמאן דאמר ירעה היינו משום דאזיל לשיטתיה דבח"ן הרי ר"א גופיה דס"ל אבח"ן דאיהו הוא דאמר בתמורה דח"י ע"ב דהמפריש נקבה לעולה וילדה זכר דהוא עצמו יקרב עולה ופליג אחכמים דאמרי ירעה וכבר הוכחנו מההיא דכריתות דמאן דס"ל הכי ס"ל דאבח"ן דמה"ט אמרו שם דר"ש ס"ל דאבח"ן מדאמר גבי המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר שהוא עצמו יקרב פסח יעויין שם.

איברא שלא על מרן לבד תלונותנו שגם על רש"י שכתב עלה דדייק בגמ' ממתני' דהמפריש נקבה לפסחו דש"מ בח"ן כו' דהך מילתא הוה מצי לדיוקי ממתני' דלעיל דפסח שנאבד ונמצא קודם שחיטה דשנינו ירעה כו' אלא דבעי לדיוקי הני תלת מילי משו"ה דייק לה מהכא והרב לחם משנה תירץ על פי מ"ש התוספות ביומא ומה שיש לעמוד בדבריו עיין בס' שע"ה בפרקין יע"ש ואולי ההיא דהתם הוי ר"א ן' שמוע והך דהכא היינו ר"א ן' הורקנוס כמ"ש שם הרב תי"ט ז"ל וצ"ל ג"כ אותה ששנינו בפ' התערובות ר"א אומר אם קרב הראש של א' מהן יקרבו כל הראשין כולם צ"ל ר"א בלי יוד ולהכי מוקמי' ליה התם בדע"ג ע"ב כחנן המצרי דס"ל דאפילו בשחוטין אין נדחין יע"ש ומה שהיה לי לישא וליתן בענין זה כן בקדש חזיתיו למו"ה בעל שע"ה כאן בפרקין יע"ש.

הלכה ח

שורש קרבן פסח שנתערב בשלמים הפסח **שנתערב בשלמים יקריבו כולם שלמים.** ע"כ. וכתב מרן כ"מ שלמד כן ממ"ש מותר הפסח קרב שלמים ע"כ ובספר מלכי בקדש תמה עליו ממ"ש בפסחים פרק האשה דפ"ט גבי ה' שנתער' עורות פסחיהן ונמצא יבלת באחד מהם דכולן יצאו לבית השריפה ופטורין מפסח שני דפריך תלמודא ונייתו כל חד פסחו ויתנו כל אחד אם שלו היה הפסו' זה יהיה פסח ואי לאו יהיה שלמים ומשום חזה ושוק ממנים כהן אחד בכל הפסחים ואוכל חזה ושוק ומשני תלמודא דזה אי אפשר משום דממעט באכילתו דאלו פסח ליום ולילה ואלו שלמים לשני ימים וליל' אחת והדר פריך ונייתי מותר הפסח ונימא כו' דמותר הפסח נאכל ליום ולילה דה"נ תניא בתוספתא דזבחים פ"ט דמותר הפסח אינו נאכ' אלא ליום וליל' וא"כ קשה איך כתב רבינו שיקריבו כולם שלמי' שהרי הוא מרבה באכילתו ואם אוכל כולם ליום וליל' ממעט באכילתו והו"ל למימר שירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהם מותר פסח ויאכלנו ליום ולילה ובדמי השאר שלמים ויאכלם לשני ימים ולילה כדין שלמים כדקתני בתוספתא וקושיא זו הקשה ג"כ עמ"ש רבינו בפ"ו מה' פה"מ די"ח שכתב בהמה שנמצאת מירוש' ועד מגדל עדר וכמידתו לכל רוח אם מצא זכר ן' שנה מניחו עד שיפו' בו מום ומביא שתי בהמות תחתיו ואומ' שאם עולה היה זה יהיה עולה תחתיו ואם שלמים זה יהיה שלמים וזה של שלמים מקריב לחם עמו שמא תודה היא ומה יעשה בזה הנמצא יאכל במומו שאפי' היה בכור או מעשר במומו הוא נאכל ואם פסח אחר זמנו הוא ה"ז שלמים ע"כ וקשה דאם יש לחוש שהוא מותר הפסח אינו יכו' להקריב זה דשלמים דמותר הפסח הוא ליום ולילה ושלמים לב' ימים ולילה אחת וקו' זו הקשה אותה הלח"מ שם בפ"ו מה' פ"המ.

ועוד הוסיף ידו על מ"ש עוד שם שאם היתה נקבה ן' שתי שנים יביאנה שלמים ויביא עמה לחם שמא תודה היא והלא אם הוא תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה ואיך מקריבה שלמים דאם נאכלת כשלמים לשני ימים ולילה אחת אינו יכו' דדילמא היתה תודה ואינו יכו' לעשותה שלמים ולאוכלה לשני ימים ואם אינו נאכל אלא כתודה דלמא שלמים היה ואינו יכו' למעט באכילתה שהרי הוא מביא קדשים לבית הפסול וקו' זו הקשה אותה הרב מש"ל בפ"א מה' תמידין ה"ג בסוף ד"ה ומ"ש רבינו ואין שוחטין קרבן על היחיד כו' למ"ש התוס' ביומא פ' א"ל הממונה דכ"ט ע"ב בד"ה מאחורי הדף וז"ל והיה נראה לדקדק דלא מפסיל הקרבן כשמקריב אותו אחר התמיד ממ"ש בס"פ מי שהיה טמא פסח שנתערב בבכו' אם חבורת כהנים יאכלו ונתערב מחיים קאמר מדפרכינן עלה בגמ' והא אין מביאין קדשים לבית הפסול ופי' רש"י שם דממעט בזמן אכילת הבשר דפסח ליום ולילה ובכור לשני ימים ולילה אחת והו"ל למימר ירעה עד שיסתאב כו' ואם מפסיל אחר התמיד הו"ל למימר דאיך יקריבו כולן דפסח אחר התמיד ובכור לאחר התמיד מפסל אלא ודאי דלא מפסל ושוב דחה ראיה זו דדילמא התם מיירי במותר פסח ושחט להו קודם לתמיד והא דאין מביאין קדשים לבית הפיסול אין הפי' כמו שפי' רש"י אלא שממעט באכילת מותר הפסח שנאכל לזרים והשתא שנאכל כבכורות אינו נאכל אלא לכהנים יע"ש והשתא מדלא ניחא להו לפ' כפי' רש"י משמע דלמאי דמוקמינן ליה במותר הפסח דינו כשלמים ובכור שנאכל לשני ימים ולילה אחת והא ליתא כמ"ש והנה לזה יש לדחות קצת לע"ד דכונת התוס' לומר דהשתא אין אנו צריכין דוקא לפי' רש"י דאפי' היה נאכל כשלמי' אכתי ק' דמביאין לבית הפסול בהכי משא"כ בפסח גופיה שאינו נאכל אלא למנוייו.

ואני שמעתי מפי מו"ה ישוב נכון לזה והוא כי בפ"ג דזבחים דל"ו מייתינן הא דתניא ובשר זבח תודה שלמיו למדנו תודה שנאכלת ליום ולילה ומנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו והתוספות בפר"ק דזבחים ד"ט בד"ה ושלמים וכו' כתבו דשלמי פסח היינו מותר הפסח יע"ש והנה באותה סוגיא דד"ט מייתי תלמו' תלתא קראי לשלמים הבאים מחמת פסח שדינן כשלמים לסמיכה ולנסכים ולתנופה חזה ושוק ומצריך להו תלמו' חד למותר פסח שעברה שנתו וזמנו דלא חזי לא לפסח א' ולא לשני וחד לעברה זמנו ולא שנתו דחזי לפסח שני וחד ללא עברה לא שנתו ולא זמנו דהיינו קודם שהגיע זמן שחיטת פסח ראשון דחזי לשניהם דהשתא אצטריכו כלהו קראי דאי לא"ה הוה מוקמינן קרא למאי דדמי לשלמים טפי ולא חזי לפסח כלל והשתא קרא דזבח תודת שלמיו דילפי' מיניה לשלמי פסח דדינו כתודה איכא למימ' דמיירי בפסח קודם זמנו או

שעברה שנתו דלא חזו לפסח כלל דינו כשלמי' ממש דהא דומה לשלמי' בכל לסמיכה ולנסכים ולתנופה חזה ושוק וזהו ששנינו בפ"ב דשקלים מות' הפסח לשלמים דסתמא קאמר אפי' לאכי' שני ימים ולילה אחת ודלא כמ"ש התוס' בפרק האיש מקדש דנ"ה דאתיא כר"ש דמביאין קדשים לבית הפיסו' אלא משום דהתם מיירי בפסח דלאחר זמנו דליכא קרא לומר שדינו כתודה קתני סתמא שדינו כשלמים והשתא ניחא דברי רבינו בין מ"ש הכא בה' אלו ובין במ"ש בה' ס"המ דמיירי בפסח לאחר זמנו דדינו כשלמים אפי' לאכי' שני ימים ולילה אחת אבל קושית הלח"ם ממ"ש שאם היא תודה דינה כשלמים היא תמיה עצומה אבל מ"ש שאם הוא פסח דינה כשלמים אין קו' וכמ"ש. ודברי התוספות דיומא מסכימים לפ"ז ודוק.

ומ"מ ק' שהי"ל לבאר דין מותר הפסח קודם זמנו שהוא ליום ולילה לפי דרך זה. והנה בסוג' זו דפרק האשה דפ"ט דפריך תלמודא וניתי מותר הפסח כו' יש להקשות דמאי קו' דהא קא ממעט באכי' שאינו יכול לאוכלו עד הלילה ואלו שלמים בשעה שהקריב מצוה לאוכלו ושוב ראיתי בספר אור יקרות שעמד ע"ז ועמ"ש רש"י בסוגיא דלעי' מזה גבי שכח מה אמר לו רבו כו' יע"ש. עוד ק"ל בהאי סוגיא אמאי לא קאמר דמש"ה לא מהני או מייתי מותר הפסח ומתני משום דפסח אסור בשביר' עצם ואלו שלמים אין בהם איסור שבירת עצם ונמצא דקממעט באכי' המוח של העצם ומביא קדשים לבית הפיסו' ועי' בת"ך ע"פ ובשר זבח תודת שלמיו שאמרו שם דס"ל לבן עזאי דמותר הפסח דינו כשלמים לכל דבר ובכן אפ"ל דהש"ס מוקי הך ברייתא כר"ע ועיין בספר קרבן חגיגה בסימן ל' די"ב ע"ב ודבריו תמוהים דאשתמיט מיניה סוגיא דזבחים דאמרינן וכל הנך תנאי דמפקי להאי דם זבחיך ישפך לדרשא אחרינא ס"ל כב"ה כו' הרי דאפי' מאן דדריש דם זבחיך לומר דהניתנין בזריקה שניתנו בשפיכה יצא אפ"ה מודה דהניתנין במתן ד' שניתנו במתנה א' כיפר ופשוט גם מ"ש עוד דלר"ע ור"י הגלילי ס"ל דפסח ובכור ומעשר הן בשפיכה אשתמיטתיה סוגיא דפרק תמיד נשחט דבהדיא אמרינן דלר"י הגלילי פסח בזריקה ומה שיש לדקדק עוד בסוגיא הלזו עיין להרב מהריט"א בספר קהלת יעקב מ"ק דע"ט ע"ג וד' יע"ש.

פרק ה

הלכה ב

מי ששגג או נאנס ולא הקריב הראשון כו' שהרי לא הקריב קרבן ה' במועדו. הנה הרב החינוך בפרשת בהעלותך כתב וז"ל והאיש העובר ע"ז כו' אין צ"ל שאם הזיד וביטל

הראשון וביטל גם הב' בין בזדון בין בשגגה שחייב כרת לדברי הכל מכיון שהזיד ולא הקריב קרבן ה' במועדו עכ"ל ותמהני במ"ש דלדברי הכל חייב כרת והלא מבואר בגמרא בפסחים פרק מי שהיה דצ"ג ע"ב דאם שגג בראשון והזיד בשני לר' נתן ולר' חנינא ן' עקביא פטור יע"ש וצ"ע.